

Valkotakit valkokankaalla

Posted on [28.3.2013](#) by [Anna-Mari Koivula](#)

Lääkärit elokuvassa on Kansallisen Audiovisuaalisen Arkiston (KAVA), HY:n Lääketieteellisen tiedekunnan ja Lux Humana -työryhmän (Meilahden kampuskirjasto Terkko) yhteistyöllä toteutettu projekti. Tarkoituksena on saada kattava katsaus siihen, millaisessa valossa lääkärit esitetään elokuvissa.

Lääkäri on perinteisesti elokuvissa henkilö, joka nauttii muiden roolihahmojen pelonsekaista kunnioitusta. Hän on vahva auktoriteetti, jolle ihmiset voivat tuoda niin fyysiset kuin henkisetkin ongelmansa parannettaviksi. Häneltä odotetaan vankkumatonta rationaalisuutta ja kykyä kestää kovankin paineen alla. Kuvaus sopii varsinkin elokuvaan, jotka käsittelevät pienen kaupungin tai kyläyhteisön lääkäriä.

Kauhuelokuvissa lääkärit ovat taas usein sairaita psykopaatteja, jotka paloittelevat potilaansa tieteen ja psykoottisen uteliaisuuden nimissä. He eivät tunne sääliä mutta saattavat kokea surua, jos koe epäonnistuu. He elävät päivisin normaalilta näyttävää elämää ja nauttivat arvostetusta asemastaan, mutta yön pimeydessä pahuus ottaa valtansa. Tämän tyyllisissä elokuvissa lääkäri voi toimia rankaisijana pahoja kohtaan, jotka eivät hänen mielestään ole saaneet tarpeeksi kovaa tuomiota muualta.

Peter Von Bagh piti sarjan avauspuheen Orionissa 27.1. Hän esitteli kymmenkunta eri elokuvaa, joissa lääkärit ovat keskeisessä osassa. Lyhyiden näytteen kautta pysty näkemään paljon historiaa ja siitä kuinka käsitys lääkäreistä on muuttunut vuosikymmenten mukana. Jokaisen näytteen kohdalla Von Bagh avasi elokuvan sanomaa lyhyellä luonnehdinnalla.

Rikollinen nainen 1952

Elokuva sai ilmestyessään kriittisiä arvioita kuvaustyylistään ja epäjohdonmukaisuuksistaan. Voimakas kuvaus nuoren naisen kärsimyksistä muistinmenetyksen kourissa ja lääkärin auktoriteetin armoilla herättää sympatiaa. Kuvaustyylin poikkeavuus omasta ajastaan on omiaan tuomaan elokuvalle sopivan vivahteen hulluutta. Elokuvasa lääkäri esitetään kirkasotsaisena kansakunnantietäjänä. Perinteistä Suomi-Filmiä.

Valtakunta – Riget

Lars Von Trierin alun perin televisiosarjaksi ja myöhemmin elokuvaksi koostettu tuotos on musta hevonen monessa mielessä. Se on ohjaajan pelkistetylle tyylille hyvin uskollinen kuvaus tanskalaisesta sairaalasta johon ruotsalainen lääkäri joutuu töihin. Kielimuuri on ongelmista pienin, sillä lääkäri tekee hoitovirheitä ja joutuu keuhkoihensa omaisten tuskan. Näyte kuvastaa sitä, mitä lääkärin työ voi olla, kun kaikki ei onnistu. Riget rakentaa syvällisen ja alitajuisen maailman sairaalaan, jossa realismi ei säästä ketään.

A Day at the Races – 1937

Marxin veljesten suuri menestyselokuva repii lääkärin auktoriteetin polvilleen. Elokuvasa eläinlääkäri Hugo Z. Hackenbush palkataan pyörittämään parantolaa. Lääketieteellisen kokemuksen rajoituksessa elämiin alkaa hän hoitaa potilaita kuten aikaisempia asiakkaitaan. Naurulta ei voi välttyä, kun tohtori tarjoaa hevosille suunnattuja lääkkeitä ihmisille ja kehuu, että edellinen potilas ainakin oli tyytyväinen, sillä hän voitti näillä rohdoilla laukkakisat.

Arrowsmith – 1931

Perinteinen kuvaus kyläyhteisön lääkäristä, jonka tulisi olla kaikkien tuki ja turva. Voimattomuus auttaa sairasta lasta ajaa lääkärin syviin omantunnontuskiin ja painimaan omien demoniensa kanssa. Elokuvasa lääkäriellä on selkä kutsumus työhönsä ja puhdas tahto parantaa kaikki sairaat. Hän uhraa protokollan ja oman turvallisuutensa, jotta voisi pelastaa paiseruton uhrit. Lääkärin ja tiedemiehen rajat ovat hämärät, mutta klassiseen tyyliin lääkäri on kykenevä kaikkeen.

Magnificent Obsession – 1954

Nuori ja rikas tuhlaajapoika aiheuttaa autollansa kolarin, jonka seurauksena nuori nainen menettää näkönsä. Mies rakastuu naiseen ja päättää opiskella lääkäriksi, jotta voisi pelastaa tämän näön. Kuten arvata saattaa mies onnistuu tavoitteessaan tulla lääkäriksi ja useiden mutkien kautta lopulta pelastaa naisen näön, vaikka kaikki muut specialistit ovat luopuneet toivosta. Jumalallisuus ja yhden miehen ristiretki tiukuvat siirappia 50-luvun tyyliin.

Crisis – 1950

Pienessä espanjaa puhuvassa maassa lomaileva menestyksekkäs lääkäri joutuu leikkaamaan maan diktaattorin. Lääkäri joutuu vakavan moraalisen dilemman eteen. Hänen tehtävänä on pelastaa ihmishenkiä, mutta diktaattorin kuolema olisi suuri helpotus alistetulle kansalle. Elokuvan sanoma on syvä: Kuinka toimia lääkärinä tilanteessa, jossa omat kädet voivat ratkaista kansakunnan kohtalon uhraamalla yhden henkilön.

Punaparta – 1964

Kurosawan aliarvostettu mestariteos. Nuori kunnianhimoinen lääkäri joutuu maalaiskylään ankaran mestarin oppipojaksi ja oppii lääkärin etiikasta. Mestari haluaa pelastaa kaikki, mutta omien voimien ehtyessä tehtävästä tulee yhä vaikeampi. Elokuvassa tulee hyvin esille asetelma, jossa vanhempi lääkäri opettaa paljon enemmän nuorelle oppipojalle kuin hienot koulut ikinä pystyisivät.

Battle circus -1953

Korean sodan riehussa ympärillä nuori hoitaja saapuu uuteen liikkuvaan kenttäsairaalaan. Osaston juopotteleva, mutta rationaalinen ja pidetty lääkäri iskee silmänsä heti tähän. Nuoren korealaisen lapsen tarvitessa vaativaa leikkausta ottaa lääkäri hänet hoitoonsa ja pelastaa vaativalla leikkauksella potilaan hengen. Rakkautta ja sankarillista lääkäriromantiikkaa yhdistelevä elokuva on taattua Humphrey Bogart- laatua.

The Horse soliders – 1959

Yhdysvaltojen sisällissodassa lääkäreillä ei ollut modernia teknologiaa apunaan. Elokuvan leikkaukset suoritetaan sahalla ja puudutus hoidetaan viskillä. Sodan mielettömyys paistaa läpi. Miehet kärsivät ja haavoittuneet joudutaan jättämään linjojen taakse, jotta he eivät hidastaisi muita. Sodanvastaisuus on piilevä ajatus taustalla, mutta katsojan tulee itse löytää se hienovaraisista viitteistä.

MASH – 1969

Mash on tehty sotaa vastustavalle sukupolvelle. Se on mustaa huumoria ja suolenpätkiä höystettynä kenttäsairaalan sisällä kuohuvilla romansseilla. Elokuva on vahvasti anarkistinen eikä peittele sanomaansa sodan mielettömyydestä. Monessa aikaisemmassa lääkärielokuvassa on keskitytty kuvaamaan lääkärin kasvoja ja hikeä otsalla. Mash ei enää toimi näin vaan keskittyy kuvaamaan potilasta leikkaukspöydällä. Elokuva haluaa shokeerata. Vuosien mittaan shokkiarvo on laskenut, sillä nykyään voi katsoa oikeita leikkauksia iltapäivisin tositv:stä.

Närä livet – Elämän kynnyksellä 1958

Tarina kertoo synnytysosastosta ja siellä olevista naisista. Toiset haluavat lapsia, mutta toiset eivät. Hoitajat joutuvat tasapainoilemaan fyysisen ja henkisen auttamisen rajoilla. Minimalistinen lavastus antaa tilaa nähdä naisten tunteet ja mahdollisuuden katsojalle keskittyä loistavaan näyttelemiseen. Erikoisen elokuvasta tekee se että miehet eivät esitä mitään suuria rooleja vaan ovat vain aviomiehiä ja satunnaisia vilahduksia.

Pidin suuresti luennosta. Elokuvanäytteet olivat kattava kurkistus lääkärin maailmaan valkokankaalla. Pelkistetty ajatus siitä, että ainut mahdollinen lääkärirooli olisi korkean auktoriteetin omaava mies, kumoutui täysin.

Harmillista kyllä sarjassa ei käsitellä tv-sarjoja (paitsi Riget, mutta kyseinen tuotos on myös koostettu elokuvaksi), joissa lääkärit ja sairaalat ovat keskeisessä osassa. Sarjat kuten House ja Teho-osasto omaavat hyviä kurkistuksia lääkärin maailmaan, vaikka todenmukaisuus tuntuukin usein puuttuvan niistä. Ehkä kyseiset tuotokset ansaitsevat tulevaisuudessa oman sarjansa?

Lääkärit ovat kiehtova aihe elokuvantekijöille ja uskon, että jatkossakin tulemme näkemään heitä elokuvien maailmassa. Ammattikunta, johon kohdistuu paljon arvostusta, mutta myös paineita, on aina otollinen uusille dramatisoinneille. Vaikka ammattialoihin perustuvat tosi-tv-sarjat tuntuvatkin

valtaavan televisiota, niin uskon, että yleisö haluaa jatkossa nähdä sankarillisia valkotakkeja elokuvissa. Fiktiivinen, ja miksi ei oikeakin maailma, kaipaa pelastajia, mutta he eivät saavu paikalle trikoissa vaan valkoisissa ja tuulen mukana hulmuavissa takeissaan.

Linkit:

- [Lääkärit elokuvassa -sarjan esitykset KAVAn sivuilla](#)
- [Lääkärit elokuvassa -sarja ja alkuseminaari](#)

Teksti

Otso Jokinen

Meilahden kamppuskirjasto Terkko

Kuvat

Jussi Männistö

Meilahden kamppuskirjasto Terkko

Comments

0 comments

This entry was posted in [Verkkari 2/2013](#) and tagged [elokuvat](#), [lääketiede](#), [Lux Humana](#). Bookmark the [permalink](#).

Vastaa

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista.

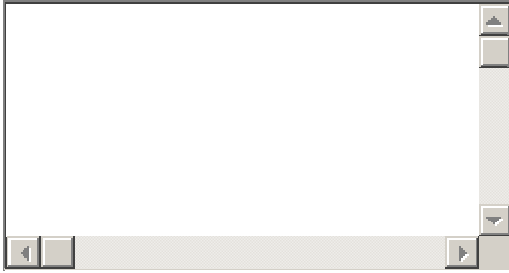
Nimi

Sähköpostiosoite

Kotisivu

CAPTCHA Code *

Kommentti

Voit käyttää näitä HTML-tageja ja attribuutteja: <abbr title="">
<acronym title=""> <blockquote cite=""> <cite> <code> <del datetime="">
<i> <q cite=""> <s> <strike>

WP-SpamFree by [Pole Position Marketing](#)